РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

15 октомври 2009 година *

По дело C-101/08

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Cour de cassation (Люксембург) с акт от 21 февруари 2008 г., постъпил в Съда на 5 март 2008 г., в рамките на производство по дело

Audiolux SA и др.

срещу

Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) и др.,

Bertelsmann AG и др.,

* Език на производството: френски.

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н K. Lenaerts, председател на трети състав, изпълняващ длъжността председател на четвърти състав, г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н G. Arestis, г-н J. Malenovský и г-н T. von Danwitz (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-н H. Нанчев, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 30 април 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Audiolux SA и др., от адв. A. Elvinger и адв. M. Elvinger, avocats,

— за Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) и др., от адв. J. Loesch, адв. G. Loesch и адв. P. Van Ommeslaghe, avocats,

— за Bertelsmann AG и др., от адв. G. Harles и адв. P.-E. Partsch, avocats,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н J.-C. Gracia, в качеството на представители,

— за Ирландия, от г-н D. O'Hagan, solicitor, подпомаган от адв. D. Barniville, SC, и адв. A. O'Neill, BL,

— за полското правителство, от г-н M. Dowgielewicz, в качеството на представител,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н G. Braun и г-жа O. Beynet, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 юни 2009 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до това дали съществува общ принцип на общностното право за равнопоставеност на акционерите, по силата на който миноритарните акционери да са защитени чрез задължение на основния акционер, който придобива или упражнява контрол върху дадено дружество, да им предложи да изкупи акциите им при същите условия като уговорените при

придобиването в това дружество на участие, което предоставя или засилва контрола на основния акционер, и ако това е така — до действието на този принцип във времето.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между миноритарни акционери в дружеството RTL Group (наричано по-нататък „RTL“), от една страна, и дружествата Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) (наричано по-нататък „GBL“) и Bertelsmann AG (наричано по-нататък „Bertelsmann“), както и RTL, от друга, по повод на споразумения, сключени между GBL и Bertelsmann.

Правна уредба

3 Съгласно петото съображение от Втора директива 77/91/ЕИО на Съвета от 13 декември 1976 година за съгласуване на гаранциите, които се изискват в държавите членки за дружествата по смисъла на член 58, втора алинея от Договора, за защита на интересите както на съдружниците, така и на трети лица по отношение учредяването на акционерни дружества и поддържането и изменението на техния капитал с цел тези гаранции да станат равностойни (ОВ L 26, 1977 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 8):

„[…] за целите на член 54, параграф 3, буква ж) е нужно законите на държавите членки, свързани с увеличаването или намаляването на капитала, да гарантират съблюдаването и хармонизирането на принципите на равно третиране на акционерите с еднакво положение и на защита на кредиторите, чиито вземания предхождат решението за намаляването.“

4 Член 20, параграф 1 от тази директива гласи:

„1. Държавите членки могат да решат да не прилагат член 19 [който предвижда определени условия за придобиването от дружеството на неговите собствени акции] за:

[…]

г) акции, придобити по силата на юридическо задължение или в резултат на съдебно решение за защита на малцинствените акционери, по-конкретно в случай на сливане, промяна на предмета на дейност или формата на дружеството, прехвърляне на седалището в чужбина или въвеждане на ограничения върху прехвърлянето на акции;

[…]

е) акции, придобити с цел обезщетяване на малцинствените акционери в свързани дружества;

[…]“

5 Член 42 от Директива 77/91 предвижда:

„За целите на въвеждането на настоящата директива законите на държавите членки гарантират равното третиране на всички акционери с еднакво положение.“

6 Съгласно точка 6 от Препоръка 77/534/ЕИО на Комисията от 25 юли 1977 година за създаване на европейски кодекс на поведение във връзка със сделките с прехвърлими ценни книжа (ОВ L 212, стр. 37):

„[…] след консултации със заинтересованите лица Комисията се увери, че е налице широк консенсус по принципите на кодекса.“ [неофициален превод]

7 Точка 11, буква в) от препоръката гласи:

„*Третият общ принцип* се отнася до равнопоставеността на акционерите.

Въпреки някои критики Комисията смята, че принципът на равно третиране трябва да се запази, и онагледява прилагането му с две допълнителни разпоредби, като поставя ударението главно върху конкретно задължение за публичност.

В седемнадесета допълнителна разпоредба се отбелязва равното третиране на останалите акционери в случай на прехвърляне на контролно участие, но се приема, че защитата на тези акционери може да бъде осигурена по друг начин, като така се взема под внимание обстоятелството, че в Германия правата на основния акционер са ограничени по закон.

[…]“ [неофициален превод]

8 Първият и третият общ принцип от приложения към Препоръка 77/534 европейски кодекс на поведение (наричан по-нататък „кодексът на поведение“) гласят:

„1. Целите на настоящия кодекс и общите принципи трябва да се спазват дори в случаите, които не са изрично обхванати от допълнителните разпоредби.

Сделките на пазарите на ценни книжа трябва да са в съответствие не само с буквата, но и с духа на действащите във всяка държава членка законови или подзаконови разпоредби, както и на обичайните принципи на поведение, които вече се прилагат на тези пазари или са препоръчани в настоящия кодекс.

[…]

3. На всички притежатели на ценни книжа от един и същ вид и издадени от едно и също дружество трябва да се осигури равно третиране; в частност при всяко действие, което пряко или непряко води до прехвърлянето на участие, предоставящо фактически или юридически контрол върху определено дру-

жество, чиито ценни книжа се търгуват на пазара, трябва да се взема предвид правото на всички акционери да бъдат третирани еднакво.“ [неофициален превод]

9 Седемнадесета допълнителна разпоредба от кодекса на поведение гласи:

„Сделките, които водят до прехвърляне на контролно участие по смисъла на третия общ принцип, не трябва да се извършват тайно без уведомяване на останалите акционери и на надзорния орган на пазара.

Желателно е на всички акционери в дружеството, контролът върху което е прехвърлен, да се предложи възможност да прехвърлят ценните си книжа при същите условия, освен ако те вече не са защитени по друг начин, който може да се счита за равностоен.“ [неофициален превод]

10 Съгласно член 4, параграф 2 от Директива 79/279/ЕИО на Съвета от 5 март 1979 година относно координирането на условията за допускане на ценни книжа до официална регистрация на фондова борса (ОВ L 66, стр. 21) емитентите на ценни книжа, допуснати до официална регистрация, трябва да изпълняват задълженията, предвидени в приложения към тази директива списък В.

11 Наистина в приложението си посочената директива съдържа списък В, който се отнася до „задължения[та] на дружеството, чиито акции са допуснати до официална регистрация на фондова борса“. В точка 2, буква а) от списък В се пояснява, че „дружеството осигурява равно третиране на всички акционери в едно и също положение“. [неофициален превод]

12 Тази разпоредба е възпроизведена в член 65, параграф 1 от Директива 2001/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 май 2001 година относно допускането на ценни книжа до официална регистрация на фондова борса и относно информацията, която подлежи на публикуване (ОВ L 184, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 4, стр. 43), с член 11, параграф 1 от която се отменя Директива 79/279.

13 Член 65 от Директива 2001/34 обаче е отменен, считано от 20 януари 2007 г., на основание на член 32, точка 5 от Директива 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2004 година относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, и за изменение на Директива 2001/34/ЕО (ОВ L 390, стр. 38; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 7, стр. 172). Член 17 от Директива 2004/109 е озаглавен „Изисквания по отношение на информацията за издателите, чиито акции са допуснати за търгуване на регулиран пазар“, като параграф 1 от него гласи:

„Издателят на акции, допуснати за търгуване на регулиран пазар, осигурява еднакво третиране на всички [притежатели] на акции, които са в еднаква позиция.“

14 Съгласно съображения 8 и 10 от Директива 2004/25/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година относно предложенията за поглъщане (ОВ L 142, стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 44):

„(8) В съответствие с общите принципи на правото на Общността, и по-специално на правото на справедливо изслушване, решенията на надзорен орган, при съответните обстоятелства, следва да допускат преглед за целесъобразност от страна на независим съд. […]

[…]

(10) Задължението да се отправи предложение към всички притежатели на ценни книжа не следва да се прилага за онези контролни участия, които вече съществуват към датата, на която влиза в сила държавната нормативна уредба, с която се транспонира настоящата директива.“

15 Съгласно член 1, параграф 1 от нея тази директива се прилага към предложенията за покупка на ценни книжа на дружества, чиято дейност се урежда от законодателството на държавите членки, когато тези ценни книжа се търгуват на регулиран пазар.

16 Член 3 от Директивата е озаглавен „Общи принципи“, като в параграф 1, буква а) и параграф 2, буква а) от него се предвижда:

„1. С цел прилагане на настоящата директива държавите членки гарантират изпълнението на следните принципи:

а) отношението към всички притежатели на ценни книжа от един и същи клас в дружество, обект на предложение, трябва да бъде отношение като към равнопоставени; освен това, в случай че едно лице придобие контрол върху дружество, останалите притежатели на ценни книжа трябва да бъдат защитени;

[…]

2. С оглед да се осигури изпълнението на принципите, установени в параграф 1, държавите членки:

а) гарантират, че се спазват минималните изисквания, установени в настоящата директива […].“

17 Член 5 от Директива 2004/25 е озаглавен „Защита на миноритарни акционери, задължително предложение и справедлива цена“, като параграфи 1 и 4 от него гласят:

„1. Когато дадено физическо или юридическо лице, което в резултат на придобиване лично или чрез лица, които действат съгласувано с него, притежава ценни книжа на дружество, както е посочено в член 1, параграф 1, които, добавени към всички негови съществуващи дялове от тези ценни книжа и дяловете от тези книжа на лицата, които действат съгласувано с него, пряко или непряко му дават определен процент от правото на глас в това дружество, което му осигурява контрола върху това дружество, държавите членки гарантират, че от това лице се изисква да направи предложение с цел да се защитят миноритарните акционери в дружеството. Това предложение се отправя при първа възможност към всички притежатели на тези ценни книжа за всички техни дялове по справедливата цена, както е определено в параграф 4.

[…]

4. Най-високата цена, платена за едни и същи ценни книжа от предложителя или от лица, които действат съгласувано с него, за срок, който се определя от държавите членки, не по-кратък от шест месеца и не по-дълъг от 12 преди предложението, посочено в параграф 1, се разглежда като справедливата цена. […]“

18 Член 16 от тази директива, който е озаглавен „[Задължително изкупуване]“, гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че вследствие на предложение, направено на всички притежатели на ценните книжа на дружеството, обект на предложението, за всички техни книжа, се прилагат параграфи 2 и 3.

2. Държавите членки гарантират, че притежател на останалите книжа може да поиска от предложителя да изкупи от него книжата на справедлива цена при същите обстоятелства, както е предвидено в член 15, параграф 2.

3. Член 15, параграфи 3—5 се прилага *mutatis mutandis*.“

19 Член 15, параграф 2 от посочената директива, към който препраща цитираният член 16, параграф 2, определя изискваното минимално участие на 90 % от капитала с право на глас. Параграф 5 от същия член 15, към който препраща член 16, параграф 3 от Директива 2004/25, изисква държавите членки да гарантират, че е осигурена справедлива цена.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

20 Audiolux SA и останалите жалбоподатели в главното производство (наричани по-нататък общо „Audiolux“), са миноритарни акционери в RTL, чиито акции се търгуват на регулираните фондови пазари в Люксембург, Брюксел и Лондон.

21 Както следва от преписката, преди събитията, които довеждат до спора в главното производство, GBL притежава 30 % от акциите на RTL. Bertelsmann притежава участие от 80 % в Bertelsmann Westdeusche TV GmbH, като останалите 20 % са собственост на Westdeutsche Allgemeine Zeitungsverlagsgesellschaft E. Brost & J. Funke GmbH & Co. Bertelsmann Westdeusche TV GmbH притежава 37 % от акциите на RTL, като 22 % от тези акции са собственост на британската група Pearson Television, а останалите 11 % от тях са собственост на множество малки акционери, сред които Audiolux.

22 Чрез няколко сделки, сключени през първото шестмесечие на 2001 г., GBL прехвърля на Bertelsmann 30-процентното си участие в капитала на RTL срещу придобиването на 25 % участие в капитала на самото Bertelsmann.

23 След това Bertelsmann придобива притежаваното от Pearson Television участие през декември 2001 г., а RTL пристъпва към дерегистрация („delisting“) на ценните си книжа на Лондонската фондова борса, като дерегистрацията е с действие от 31 декември 2002 г.

24 Прехвърлянето на притежаваното от GBL участие на Bertelsmann е оспорено пред Tribunal d'arrondissement (Люксембург), който с решение от 8 юли 2003 г. отхвърля исканията на Audiolux по съображението, че те не се основават на нито една правна норма или правен принцип, признати в люксембургското право. Исканията се отнасят в частност до действителността на сделките, които довеждат до прехвърлянето на това участие, и до обезщетяването на вредите, причинени поради неспазване на задължението да се предложи на жалбоподателите да заменят акциите си в RTL срещу акции на Bertelsmann при същите условия като уговорените с GBL.

25 Съгласно съдебното решение, когато един от големите акционери прехвърли своите акции на друг голям акционер, позитивното люксембургско дружествено право не предвижда право на миноритарните акционери да прехвърлят своите акции при същите условия. Освен това люксембургските борсови правила не можело да служат за правно основание на разглежданите искания. В съдебното решение по-конкретно се установява, че в люксембургското право липсват разпоредби, които да прилагат Препоръка 77/534.

26 Дерегистрацията на ценните книжа на RTL на Лондонската фондова борса е оспорено пред Tribunal d'arrondissement, който с решение от 30 март 2004 г. отхвърля исканията на Audiolux по-специално да се установи наличието на задължение да се увеличи достъпът на малките акционери до ценните книжа на RTL и тези ценни книжа да не се изтеглят от регистрация на Лондонската фондова борса.

27 След като съединява двете дела, Cour d'appel (Люксембург) потвърждава двете съдебни решения, като отбелязва по отношение на решението от 8 юли 2003 г., че делото се отнася до съществуването на общ принцип, по силата на който при прехвърляне на съществено участие в котирано на борсата люксембургско дружество неговите миноритарни акционери могат да искат от мажоритарните акционери да зачетат правото им на равно третиране. По този въпрос Cour d'appel приема, че не е налице никакъв общ принцип за равнопоставеност на акционерите, който да може да се изтъква като част от позитивното право и да служи за правно основание на исканията на жалбоподателите.

28 Подадената от Audiolux касационна жалба се отнася само до частта от въззивното решение, с която се потвърждава съдебното решение от 8 юли 2003 г. В нея Audiolux изтъква, че е налице нарушение на общ принцип за равнопоставеност на акционерите и иска да му се предостави същото третиране, каквото е получило GBL при прехвърлянето на участието си в RTL на Bertelsmann посредством предоставяне на премия за контрол върху дружеството.

29 При тези условия Cour de cassation решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Посочването на равното третиране на акционерите, и по-конкретно на защитата на миноритарните акционери

а) в членове 20 и 42 от Втора директива 77/91 „за дружествата“ […],

б) в „трети общ принцип“ и „седемнадесета допълнителна разпоредба“ от Препоръка [77/534],

в) в точка 2, буква а) от списък В от приложението към Директива 79/279 [...], възпроизведена в Директива [2001/34],

г) в член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2004/25 [...] във връзка със съображение 8 от нея,

представлява ли израз на общ принцип на общностното право?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: трябва ли този общ принцип на общностното право да се прилага само в отношенията между дружеството и неговите акционери, или напротив, той трябва също така да се прилага в отношенията между мажоритарните акционери, упражняващи или придобиващи контрол върху дружество, и миноритарните акционери на това дружество, по-специално в случай на дружество, чиито акции са регистрирани на фондова борса?

3) При утвърдителен отговор на предходните два въпроса: като се има предвид как формулировката на споменатото в първия въпрос посочване се е променяла с времето, трябва ли да се смята, че този общ принцип на общностното право е съществувал и е следвало да се прилага в отношенията между мажоритарните и миноритарните акционери по смисъла на втория въпрос още преди влизането в сила на посочената по-горе Директива 2004/25/ЕО, а в конкретния случай — още преди настъпването на спорните факти през първото шестмесечие на 2001 година?“

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

30 Bertelsmann оспорва допустимостта на преюдициалното запитване, като поддържа, че то не съдържа достатъчно описание на правния и фактическия контекст, в който се вписват поставените въпроси.

31 Макар да е вярно, че поставеният от национална юрисдикция преюдициален въпрос е недопустим, когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. Решение от 14 декември 2006 г. по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Recueil, стр. I-11987, точка 28 и цитираната съдебна практика), следва да се отбележи, че в случая актът за преюдициално запитване позволява да се определи обхватът на поставените въпроси и дава възможност на заинтересованите лица да представят становища съгласно член 23 от Статута на Съда на Европейските общности, както личи от съдържанието на представените в настоящото производство становища. Следователно Съдът разполага с достатъчно данни за правната уредба и фактите в главното производство, за да тълкува съответните общностни правила и да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси.

По първия и втория въпрос

32 С тези въпроси, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали съществува общ принцип на общностното право за равнопоставеност на акционерите, по силата на който миноритарните акционери да са защитени чрез задължение на основния акционер, който придобива или упражнява контрол върху дадено дружество, да им предложи да изкупи акциите им при същите условия като уговорените при придобиването в това дружество на участие, което предоставя или засилва контрола на основния акционер.

33 В това отношение запитващата юрисдикция посочва редица разпоредби на вторичното общностно право, а именно членове 20 и 42 от Директива 77/91, третия общ принцип и седемнадесетата допълнителна разпоредба от кодекса на поведение, точка 2, буква а) от списък B от приложението към Директива 79/279, както и член 3, параграф 1, буква а) от Директива 2004/25 във връзка със съображение 8 от нея.

34 В началото следва да се отбележи, че само по себе си обстоятелството, че вторичното общностно право предвижда някои разпоредби, свързани със защитата на миноритарните акционери, не е достатъчно, за да се установи съществуването на общ принцип на общностното право, особено ако приложното им поле се свежда до точно определени и конкретни права. Ето защо единствената цел на разглеждането на изброените от запитващата юрисдикция разпоредби е да се провери дали те по категоричен начин указват съществуването на твърдения принцип. В това отношение следва да се поясни, че тези разпоредби имат указателен характер само доколкото са формулирани по императивен начин (вж. в този смисъл Решение от 23 ноември 1999 г. по дело Португалия/Съвет, C-149/96, Recueil, стр. I-8395, точка 86, както и Решение от 12 юли 2001 г. по дело Jippes и др., C-189/01, Recueil, стр. I-5689, точка 74), от който личи точно определеното съдържание на твърдения принцип (вж. в този смисъл Решение по дело Jippes и др., посочено по-горе, точка 73).

35 Първо, трябва да се приеме за установено, че обхватът на упоменатите разпоредби на Директиви 77/91 и 79/279 се свежда до точно определени положения и че те не се отнасят до положение като разглежданото в главното производство.

36 Всъщност посочването на защитата на миноритарните акционери в член 20 от Директива 77/91 изобщо не указва съществуването на общ принцип на общностното право, а само уточнява — както е видно от текста на разпоредбата — целите, с оглед на които при някои условия държавите членки могат да не прилагат член 19 от тази директива.

37 По същия начин предвиденото в член 42 от Директива 77/91 задължение за гарантиране на равното третиране на акционерите с еднакво положение се прилага — както сочи пояснението „[з]а целите на въвеждането на настоящата

директива“ — само в рамките на тази директива, а именно при увеличаване или намаляване на капитала, както се уточнява в петото съображение от Директивата. В този смисъл посоченият член се прилага към съвсем различни положения от онези, до които се отнася задължението, което в случая по главното производство би тежало върху основния акционер по силата на твърдения от Audiolux общ принцип на общностното право.

38 Констатацията, че съгласно волята на общностния законодател предвиденото в посочения член 42 правило за равно третиране на акционерите не следва да се прилага извън рамките на Директива 77/91, се потвърждава от целта на тази директива.

39 В действителност единствената цел на посочената директива е да се осигури минимална степен на защита на акционерите във всички държави членки (вж. Решение от 12 март 1996 г. по дело Pafitis и др., C-441/93, Recueil, стр. I-1347, точка 38, Решение от 19 ноември 1996 г. по дело Siemens, C-42/95, Recueil, стр. I-6017, точка 13, както и Решение от 18 декември 2008 г. по дело Комисия/Испания, C-338/06, Сборник, стр. I-10139, точка 23).

40 Освен това е необходимо да се подчертае, че дори в рамките на Директива 77/91 член 42 от нея не може да се разглежда като израз на общ принцип на общностното право. Всъщност Съдът не допуска широко тълкуване на член 42 по съображението, че то би имало за последица да лиши от полезно действие член 29, параграф 4 от тази директива относно условията за ограничаване на предимствата на акционерите при издаване на нови акции (вж. Решение по дело Комисия/Испания, посочено по-горе, точки 32 и 33).

41 Що се отнася до точка 2, буква а) от списък В от приложението към Директива 79/279, съгласно която дружеството трябва да осигурява равно третиране на всички акционери в едно и също положение, достатъчно е да се посочи, че тази разпоредба междувременно е отменена и заменена с член 17 от Директива 2001/34, който съгласно заглавието си се прилага само по отношение на задължението за предоставяне на информация на притежателите на ценни книжа.

42 В този смисъл както разпоредбите на Директива 77/91, така и тези на Директива 79/279, които посочва запитващата юрисдикция, се прилагат към точно определени положения, които ясно се различават от положението, разглеждано в главното производство. Освен това, както посочва генералният адвокат в точка 84 от заключението си, тези разпоредби по същество се свеждат до уреждане на съвсем конкретни хипотези в дружественото право чрез възлагане на определени задължения на дружествата с цел защита на всички акционери. Следователно тези разпоредби нямат общия характер, който е присъщ на общите принципи на правото.

43 Второ, що се отнася до третия общ принцип и седемнадесетата допълнителна разпоредба от кодекса на поведение, както и до Директива 2004/25, необходимо е да се отбележи, че нито този кодекс, нито Директивата изрично споменават съществуването на общ принцип на общностното право за защита на миноритарните акционери.

44 Що се отнася до кодекса на поведение, следва да се подчертае, от една страна, че във втората алинея на първия принцип се прави разграничение между действащите законови и подзаконови разпоредби и принципите на поведение. В това отношение първият принцип разглежда обичайните принципи на поведение, прилагани на пазарите, като равностойни на принципите, препоръчвани от кодекса на поведение. От това следва, че съгласно кодекса последните принципи в качеството си на източници на правото имат същата стойност като обичайните принципи, които се прилагат на пазарите. Тази констатация за правната природа на посочените принципи се явява несъвместима с хипотезата, според която третият общ принцип и седемнадесетата допълнителна разпоредба от кодекса били израз на общ принцип на общностното право.

45 От друга страна, нито третият общ принцип, нито седемнадесетата допълнителна разпоредба от кодекса на поведение изразяват задължението за равно третиране по безусловен и императивен начин. Съгласно текста на втора алинея от седемнадесетата допълнителна разпоредба от този кодекс например е „желателно“ на всички акционери да се предложи възможност да прехвърлят ценните си книжа, но само доколкото миноритарните акционери не са защитени по равностоен начин.

46 Предвид съдебната практика, напомнена в точка 34 от настоящото решение, подобна формулировка не допуска възможност от тези разпоредби да се изведе съществуването на общ принцип на общностното право за защита на миноритарните акционери. В това отношение е без значение направената в точка 6 от Препоръка 77/534 констатация, че сред заинтересованите лица има широк консенсус по принципите на кодекса на поведение.

47 Що се отнася до Директива 2004/25, с член 5 от нея се въвежда задължение за акционера, който е придобил контрола върху дружеството, да отправи задължително предложение. В член 16 от нея се предвижда задължително изкупуване.

48 От една страна, съображения 2, 9—11 и 24 от Директива 2004/25, които са свързани със задължителното предложение и задължителното изкупуване, не указват нито по изричен, нито по имплицитен начин, че въведените с тази директива правила изразяват общ принцип на общностното право. Освен това тези съображения изобщо не препращат към кодекса на поведение или Директиви 77/91 и 79/279, поради което не дават основание Директива 2004/25 да се разглежда като осъществяване на някакъв проект, чието начало е сложено с кодекса на поведение и упоменатите директиви.

49 От друга страна, съгласно член 1 от Директива 2004/25 приложното поле както на задължителното предложение, така и на задължителното изкупуване е ограничено до дружествата, чиито акции се търгуват на борсата. Освен това съгласно член 5, параграф 1 от тази директива задължителното предложение се прилага само когато вследствие на придобиване лицето се явява притежател на контролно участие в това дружество, а съгласно членове 15 и 16 от посочената директива задължителното изкупуване се прилага само за положения, при които даден акционер придобива при публично предлагане над 90 % от капитала с право на глас.

50 В този смисъл тези разпоредби на Директива 2004/25 се прилагат към конкретни положения, поради което от тях не може да се изведе общ принцип с определено съдържание. Те нямат и общия характер, който е присъщ на общите принципи на правото, както вече бе установено в точка 42 от настоящото решение по отношение на разпоредбите на Директиви 77/91 и 79/279.

51 Що се отнася в частност до посочените от запитващата юрисдикция разпоредби на Директива 2004/25, необходимо е да се отбележи, че макар съображение 8 от тази директива да съдържа алюзия към общите принципи на общностното право, това не променя факта, че съображението се отнася единствено до процесуалните гаранции и няма отношение към какъвто и да било принцип за равно третиране на акционерите. Освен това от използването на думите „общи принципи“ в член 3 от тази директива не може да се заключи, че целта на общностния законодател е била по този начин да отъждестви предвидените в този член принципи с общи принципи на общностното право. Както личи от израза „с цел прилагане на настоящата директива“, става дума единствено за водещи принципи при прилагането на посочената директива от държавите членки.

52 С оглед на изложеното дотук следва да се приеме за установено, че посочените от запитващата юрисдикция разпоредби на вторичното общностно право не указват по категоричен начин съществуването на общ принцип за равно третиране на миноритарните акционери.

53 Освен това е необходимо да се провери и дали исканото от Audiolux третиране може да се разбира като специален случай на общия принцип на равно третиране в областта на дружественото право.

54 Съгласно постоянната съдебна практика общият принцип на равно третиране изисква да не се третират по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано (вж. Решение от 16 декември 2008 г. по дело Arcelor Atlantique et Lorraine и др., C-127/07, Сборник, стр. I-9895, точка 23 и цитираната съдебна практика).

55 В случая е необходимо да се отбележи, че целта на исканото от Audiolux третиране е да се установи задължение, което тежи единствено върху акционера, който придобива или засилва контрола си върху дружеството. Това задължение би изисквало от него да се договаря с всички миноритарни акционери при същите условия като уговорените при придобиването на участието, което предоставя

или засилва контрола, и би довело до наличието на съответно право на всички акционери да продадат акциите си на основния акционер.

56 Важно е да се определи дали посочените в предходната точка от настоящото решение обстоятелства може да се разглеждат като израз на общия принцип на равно третиране.

57 Що се отнася до въвеждането на задължение на основния акционер и определянето на свързаните с него условия, следва да се приеме за установено, че общият принцип на равно третиране сам по себе си не може нито да породи конкретно задължение за основния акционер в полза на останалите акционери, нито да определи конкретното положение, с което да е свързано подобно задължение.

58 Всъщност въвеждането на задължение за основния акционер и определянето на условията, при които то възниква, биха наложили да се прецени дали в конкретното положение, при което акционерът придобива или засилва контрола си върху дружеството, миноритарните акционери имат нужда от специална защита, която да се осъществи чрез налагането на задължение на основния акционер. Подобно решение предполага да се претеглят както интересите на миноритарните акционери и на основния акционер, така и съществените последици в областта на придобиването на предприятия, като съгласно принципа на правната сигурност това решение трябва да има конкретен израз, така че заинтересованите лица да могат да се запознаят по недвусмислен начин със своите права и задължения и да действат съобразно с тях (що се отнася до изискванията на принципа на правната сигурност, вж. Решение от 10 март 2009 г. по дело Heinrich, C-345/06, Сборник, стр. I-1659, точка 44).

59 Освен това дори да се предположи, че миноритарните акционери имат нужда от специална защита, това не променя факта, че са възможни различни начини за осигуряване на тази защита, между които трябва да се избира.

60 Всъщност в седемнадесетата допълнителна разпоредба от кодекса на поведение се споменава „равностойната защита“, която трябва да се осигури на миноритарните акционери, а като пример за такава равностойна защита в точка 11, буква в) от Препоръка 77/534 се посочва ограничаването на правата на основния акционер.

61 Ето защо общият принцип на равно третиране не може да определи и избора между различните възможни начини за защита на миноритарните акционери като препоръчаните от тези актове на вторичното общностно право.

62 Принцип като защитавания от Audiolux предполага законодателно решение, основано на претегляне на засегнатите интереси и на предварително определяне на точни и подробни правила (вж. по аналогия Решение от 15 юли 1970 г. по дело ACF Chemiefarma/Комисия, 41/69, Recueil, стр. 661, точки 18—20, Решение от 5 март 1980 г. по дело Ferwerda, 265/78, Recueil, стр. 617, точка 9, както и Определение от 5 март 1999 г. по дело Guérin automobiles/Комисия, C-153/98 P, Recueil, стр. I-1441, точки 14 и 15), и не може да се изведе от общия принцип на равно третиране.

63 Всъщност общите принципи на общностното право са от конституционен ранг, докато защитаваният от Audiolux принцип се отличава с известна конкретност, която изисква да бъде уреден по законодателен ред, което на общностно равнище означава да бъде уреден с акт на вторичното общностно право. Следователно защитаваният от Audiolux принцип не може да се разглежда като самостоятелен общ принцип на общностното право.

64 Предвид всички изложени съображения на първия и втория въпрос следва да се отговори, че общностното право не съдържа общ правен принцип, съгласно който миноритарните акционери да са защитени чрез задължение на основния акционер, който придобива или упражнява контрол върху дадено дружество, да им предложи да изкупи акциите им при същите условия като уговорените при придобиването на участие, което предоставя или засилва контрола на основния акционер.

65 Предвид този отговор не следва да се отговаря на третия въпрос.

По съдебните разноски

66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Общностното право не съдържа общ правен принцип, съгласно който миноритарните акционери да са защитени чрез задължение на основния акционер, който придобива или упражнява контрол върху дадено дружество, да им предложи да изкупи акциите им при същите условия като уговорените при придобиването на участие, което предоставя или засилва контрола на основния акционер.

Подписи